

skal da oplyse, at paa den grundlovgivende Rigsforsamling stillede Grundtvig et Forslag, der lød saaledes: „Der skal saa vidt muligt sørges for, at selv de fattigste kunne faa Adgang til folkelig Oplysning og Dannelse“. Men dette Forslag blev desværre forkastet, og saa fik man dette tarvelige ind, som nu staar i Grundloven, at de fattige, de, som ikke paa anden Maade kunne faa Undervisning, skulle have Undervisning i Almueskolen. Der var stillet Forslag om, at Ordet Almueskolen skulde gaa ud, men det blev forkastet. Det var alt, hvad vi fik paa den grundlovgivende Rigsforsamling vedrørende Skolen. De fattige skulle ind i Almueskolen, men for de andre stiller Sagen sig anderledes. De Herrer kunne tale om Frihed, saa meget de ville, men den Skoleordning, de oprettholde, er den styggeste Tvang overfor alle fattige i dette Land, hvorimod det, vi ville, er en Skole, som enhver kan være tjent med at gaa i. Den hviler hverken paa Aandstyranni eller paa Tvang, og Kendsgerningerne vise, at andre Steder, hvor man har indført obligatorisk Skoleundervisning, f. Eks. i Bayern og adskillige andre Lande, tænker ikke et Menneske paa at komme bort derfra.

R. Nielsen (Ringkøbing Amts 5te Valgkreds): Det glædede mig at høre det ærede Medlem citere Grundtvig, thi dennes Udtalelser ere fuldstændig i Overensstemmelse med mine. Jeg gør netop opmærksom paa, at det ærede Medlem ikke vil være med til at gennemføre den frie Skole, fordi, naar Skolepengesystemet bliver stærkere og stærkere gennemført, og Forældrene kunne tage deres Ret, saa ere de ikke bundne mere, saa blive de ligestillede med os andre. Det er Kærnen i denne Sag.

Sabroe: I Anledning af de Udtalelser, det ærede Medlem fra Herning (R. Nielsen) fremkom med, om, at Friskolen skulde være særlig egnet til at uddanne Børnene til Personligheder, vil jeg som én af de Erfaringer, jeg har indhøstet paa min Vej, sige, at for mig staar det saaledes, at Friskolen misbruges — jeg indrømmer, at det er et Misbrug, jeg udtaler mig ikke om Friskolens Idé — trindt omkring i dette Land af Husbønder til at opnaa saa stærk en Udnyttelse af deres Tjenestebørn som vel muligt. Det er en Klage, som høres trindt omkring, at naar en Gaardmand eller Boelsmand vil drage rigtig Nytte af en fattig Tjenestedreng, tager han ham ud af Statsskolen og sætter ham

ind i Friskolen, saa er hans Ryg fri, saa kan han lade Drengen skulke saa meget, han vil, uden at de, som tage sig af Friskoletanken paa den paagældende Egn, bryde sig derom. Friskolen er i mange Tilfælde de allerfattigste Børns Skole ude paa Landet og fortjener ikke den Ros, som det ærede Medlem vilde give den. (*Pinstrup:* Navne!) Der forlanges Navne. Jeg skal nævne Friskolen oppe i Vraa og bede det ærede Medlem undersøge Forholdet — jeg skal give ham Navn og Adresse —, saa vil han faa at vide, hvorledes denne Friskole er bleven misbrugt af enkelte Husbønder til at udnytte deres fattige Tjenestebørn. Men det ærede Medlem, som repræsenterer den højtpriste Pinstrupske Kultur, ved vist meget vel Besked med disse Ting.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (*Enevold Sørensen*): Det var en højst mærkelig Forklaring, det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds (*K. M. Klausen*) gav os paa sit Regnestykke om Statstilskud af 3,000 Kr. til en kommunal Skole. Det ærede Medlem fortalte os, at foruden det, der her var foreslaaet til forskellige Realskoler, der gaa over til at blive kommunale, faa de desuden et endnu større Tilskud, der kan blive 3,000 Kr. (Afbrydelse af *K. M. Klausen*). Ja, vil det ærede Medlem saa ikke læse Tidenden igennem. Da jeg nu spørger, hvorledes det skal forstaas, forklarer det ærede Medlem, at det skal forstaas saaledes, at den enkelte Lærer faar 1,600 Kr. af Kommunen og kan efterhaanden, naar han bliver gammel nok dertil, naa til at faa 1,400 Kr. af Staten. (*K. M. Klausen:* Ja, op til 3,000 Kr.). Ingen vil finde paa at benægte, at en Lærer i en Købstad, naar han har faaet det sidste Lønningstillæg, faar 3,000 Kr., men hvorledes det ærede Medlem har kunnet blande det sammen med det Regnestykke og Facit derpaa, som han gav os i Gaar, er aldeles uforstaaeligt. Det kan end ikke det ærede Medlem nærmere forklare os.

Det var en lige saa mærkelig Forklaring, det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds gav med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Skolebestyrere kunne faa Andel i de 65,000 Kr. Det ærede Medlem sagde, at hvad der staar i en Skrivelse — den Skrivelse, hvori Forslaget stilles —, gælder ingen Steder, det er den ligegyldigste Ting af Verden, hvad der har staaet i denne Skrivelse. Forretningsgangen skulde altsaa være saaledes, at